

Linjauksista käytäntöön

Lääkealan kehittämisessä on viime vuosi-
na vakiintunut toimintatapa, jossa lin-
jauksia ja tavoitteita tuleville vuosille
laaditaan toimijoiden yhteistyönä. Tä-
mä toimintatapa aloitettiin Lääkepoli-
tiikka 2020 -linjausten aikaan, ja samaa
yhdessä tekemisen metodia käytettiin Rationaalisen
lääkehoidon toimeenpano-ohjelmaa valmisteltaessa.

Yhteistyöstä on paljon hyötyä. Kun asioita pohdi-
taan yhdessä, saadaan työhön monta eri näkökulmaa,
jolloin lopputulos on parempi. Sitoutuminen linjauk-
siin ja toimenpiteisiin on todennäköisesti suurempaa.
Lisäksi yhteistyö on mukavaa, ja aina viisastuu, kun
kuulee erilaisia mielipiteitä.

Lääkealan kehittämishankkeiden työstämisessä on
viranomaisten lisäksi tähän asti ollut mukana esimer-
kiksi potilas- ja ammattijärjestöjen, lääketeollisuuden
ja koulutusyksiköiden edustus. Tulevaisuudessa yh-
teistyökumppaneiden määrä todennäköisesti lisään-
tyy, mukaan tarvitaan ainakin maakuntien edustus.

Rationaalisen lääkehoidon toimeenpano-ohjel-
maa valmisteltaessa pohdittavia kysymyksiä olivat
esimerkiksi lääkehuollon nykytilan ongelmat ja rat-
kaisuvaihtoehdot uusissa sote-rakenteissa, toimenpi-
teet lääkehoitojen järkevöittämiseksi ja myös se, mi-
ten tutkimustiedolla voidaan yhä enemmän parantaa
käytäntöjä. Pohdinnan tausta-ajatuksena oli vahvis-
taa lääkkeen käyttäjän roolia oman lääkehoitonsa asi-
anmukaisessa toteuttamisessa.

Toimeenpano-ohjelma on valmistunut, ja työn tu-
loksena syntynyt materiaali löytyy sosiaali- ja terveyst-
ministeriön verkkosivuilta. Jos raporteista ehtii luke-
maan vain yhden, suosittelimme loppuraporttia, sillä

siinä kuvataan Rationaalisen lääkehoidon toimeenpano-ohjelman aikana teetetyt selvitykset ja viitataan työryhmien raportteihin, joissa toimintaa on avattu yksityiskohtaisemmin.

Selvitykset ja työryhmien raportit ovat myös mielenkiintoisia, ja niissä esitetään monia käytännön uudistuksia. Erityisesti lääkealan ammattilaisten kannattaa tutustua niihin. Tässä muutamia aiheita: ”Tutkimustieto hyötykäyttöön: Rationaalisen lääkehoidon tutkimusstrategia 2018–2022”, ”Miten lääkkeiden hoidollisen ja taloudellisen arvon arviointi tulisi järjestää Suomen sosiaali- ja terveydenhuollossa?”, ”Lääkehoito sote-toimintaympäristössä”, ”Sairaala-apteekkitoiminta nykyisissä ja tulevaisuudessa sote-rakenteissa” sekä ”Rationaalinen lääkkeen määrääminen, toimittaminen ja käyttö nykyisissä ja tulevaisuudessa sote-rakenteissa”.

Yksi toimeenpano-ohjelman tavoitteista on, että lääkehoitoa ja lääkehoitoa johdetaan tiedolla kansallisesti, alueellisesti ja palveluyksiköissä. Keinoja tähän etsitään Rationaalisen lääkehoidon tutkimusstrategiassa (2018–2022), jonka tavoitteena on edistää tutkimustiedon hyötykäyttöä rationaalisen lääkehoidon toimeenpanossa. Tutkimusalueet on jaoteltu seuraavasti: rationaalista lääkehoitoa edistävien rakenteiden ja toimintaedellytysten tutkimus, lääkitysturvallisuutta eri toimintaympäristöissä edistävä lääkehoidon toteutusprosessien tutkimus sekä lääkkeiden käytön ja lääkehoidon vaikuttavuuden sekä taloudellisuuden tutkimus. Näiden tutkimusalueiden tutkimukset soveltuvat oikein hyvin julkaistaviksi vaikkapa Dosis-lehdessä.

Kuinka sitten tästä eteenpäin? Suuri kysymys on, mitä linjauksilla tehdään ja miten voidaan saavuttaa niitä tavoitteita, joita RATI-työn aikana yhdessä asetettiin. Hallinnon tasolla linjauksia siirretään eteenpäin säädösvalmistelun sekä hallinnonalan ja maakuntien ohjauksen avulla. Parhaillaan valmistellaan lukuisia lakimuutoksia sote-uudistuksen toteuttamiseksi. Työn alla ovat esimerkiksi terveydenhuoltolain, asiakasmaksulain ja lääkelain muutokset. Lisäksi monikanavarahoitusta yksinkertaistetaan. Tavoitteena on, että rationaalisen lääkehoidon peruseriaatteita valutetaan säädösvalmistelussa linjauksista pykäliin.

Lääkehoitokäytäntöjen järjestämisessä arvoja ovat yhdenvertaisuus, vaikuttavuus, laadukkuus, turvallisuus ja taloudellisuus. Lääkehuollon tehtävänä on jatkossakin varmistaa, että lääkkeitä käyttävät saavat tarvitsemansa lääkehoidon. Palveluiden kokonaisuus pyritään järjestämään niin, että toiminnassa huomioidaan kustannustehokkuus, koordinaatio, lääke- ja

lääkitysturvallisuus ja EU-säädökset.

Sosiaali- ja terveydenhuollon yleinen ohjaus, suunnittelu, kehittäminen ja valvonta kuuluvat jatkossakin sosiaali- ja terveysministeriölle. Tähän tarkoitukseen on ministeriössä perustettu ohjausyksikkö, ja parhaillaan valmistellaan ohjauksen sisältöä, tavoitteita ja käytäntöjä.

Sote-linjaukset ovat tätä kirjoitettaessa eduskunnan käsittelyssä ja näitä linjauksia toteuttava säädösvalmistelu on työn alla. Normisto luo toiminnan pohjan, mutta käytäntöjen muuttuminen vaatii myös muuta. Toiveena on, että lääkealan toimijat tuntevat Rationaalisen lääkehoidon toimeenpano-ohjelman tavoitteet omikseen ja pohtivat, mitä keinoja heillä on käytettävissä lääkehoitojen järkevöittämiseksi omassa toiminnassaan. Muutoksia ja uudistuksia voidaan tehdä alan sisältäpäinkin ilman asetuksia ja pykäliä.

→ Ulla Närhi

FaT, neuvotteleva virkamies
hyvinvointi- ja palveluosasto
sosiaali- ja terveysministeriö

→ Joni Palmgrén

FaT, sairaala-apteekkari
Satakunnan sairaanhoitopiiri,
Rationaalisen lääkehoidon toimeenpano-
ohjelman ohjausryhmän jäsen

LÄHTEET

Asiakasmaksulain uudistus (23.5.2018)
<http://alueuudistus.fi/asiakasmaksut>

Rationaalinen lääkehoito (23.5.2018)
<http://stm.fi/rationaalinen-laakehoito>

Rationaalisen lääkehoidon toimeenpano-
ohjelman loppuraportti (23.5.2018)
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3915-8>